

Diplom tööna
arvestatud.
Tartu, 26.3.38. A. T. Klimalu.

RIIKI KIRJALIK
KOGUSTEADUSKORD

1. aprill 38.

Nr 288.

TARTU

Veehaldusinstantsid,
nende vaking ja pädevus

Ossald Leppind
Matr. Nr. 9021.

A. A. 18946

Tartu, 1938.

Sisukord.

I osa. Sissejuhatus

1. Kehalõime mõiste
2. Kehalõimeinstantside üldiseloomustus
3. kehtiva kehalõimega allikad

II osa. Veehaldusinstantside raking

1. Haldusfunktsioon teostavad instantsid
  - a. Veühirused
  - b. Maakonna veekomisjon
  - c. keskkomisjon
  - d. Instantside järvalveline seos
2. Kohtufunktsiooni teostavad instantsid
  - a. kohtulike kehalõimeinstantside asustik
  - b. Kohtulike veehaldusinstantside funktsionaalne ^{kontroll}ala

III osa. Veehaldusinstantside pädevus

1. Aktiivsete veehaldusinstantside pädevus
  - a. Veühirused, temuorganid pääkoosolek ja juhatus
  - b. Maakonna veekomisjon
  - c. keskkomisjon
2. Kohtulike kehalõimeinstantside pädevus.

I osa. Sissejuhatus

1. Neuhalduse mõiste

Rooma muistne kriivitlik õigus annab erilise kaitsu omavõlde tunnustades rändust ^{II} abivõluntset ^I rooma maastikkude suhtes. Mis puutub vete kasutamisse, siis ei olnud siin kitsendavaid määrusi; lihtsalt paluti naabrit hülata veetõstmiseks ehk loodi serratult rohkem leppelisel alusel. Naabrusrahekorrad ja eriti vete ala on see, mis tingib nii jõukalt kaitsitud kriivitliku maastandi kitsendused.

Actio aqua pluviae arcendae varasemas õiguses garanteerib maastamannu rändust vete alal, kuna hilisemas õiguses selle actio'ga võib juba nõuda naabri käest, et ta vett kinni ei pea.

---

¹ Muistne kriivitlik omavõlde oli nii korraldelt, kus võttes peeti omavõlde füüsiliselt rändust, sisetungimatast, sellena olid vundid eraldet rindlate ja laaruste piiridega. Järges limitatiiv. Need piirid eeldavad et naabrit ega teisel osakul ei teinud rajadut võrrele vundile, misma.

Järgel on kasvanud riigusuhete kompleks
rekorratoluse alal, mis kvalifitseeritud järelekuuri
alusel preskriptiivrekordidena, viidud haldus-
õiguse valdkonda korraldades pulkatisliikude
aktidega. Niika meie rekorratolus, mis määrat-
tud järgmistes seadustes: Keemluste seadus ²[1925],
Seadus re juhtimise kohta kõigi riigis maa maa-
paranduse osatubel, ³ re juhtimise korraldus, sea-
dus ⁴ ja nende seaduste kohta käivates juhtimises

See haldus on normatiivtoimingute
kompleks re ekskutsiooni alal.

Normatiivtoiming on selline toiming,
mis toimub mündatusi kehtivasse riigusuhete olus-
sukku, nad kas loovad uusi riigusuhete vahendeid,
mündavad või lõpetavad neid - ühesõnaga

---

² RT 1925, 195/196 I 416 ms. RT 1927, 24 ; RT 1932, 30; RT 1935, 25

³ RT 1921, 118 ms. RT 1925, 107/108

⁴ RT 1928, 23 ms. RT 1935, 33

⁵ H. A.-J. Klüman, Administratiivakti teooria, Tartu 1932, lk. 31/j

naad kas õigustarad või kohustarad kedagi
millekski. Siin muudugi jäävad väga tihhitud
liikud normatiivtoimingud s.t. eraõigushind teh-
ingud rete alal arvestades avalikõiguse liik art.
Braldamise aluseks on siin vastavaid tehinguid
ja akte määravate normide juriidiline struktuur.
Eraõigushind normid on dispositiivsed, vastan-
dina avalikõiguse pretsiptiivsete normidele,
kus aktivadussaat tekitab tava kokkuleppeta,
meleraldselt.⁶

Normatiivtoimingud jagunevad üld-
ja üksikaktideks. Üldaktid lohendavad üldpõh-
sid, üldjuhud on teod, toimingud, sündmused
tegerused, mis loogika mõttes on registreerita-
matud, arneles korduvalt loendamatuult
sõltumata konkreetset ajast ja ruumist, naad
on generaalsed juhtude sidu üldistarad.

---

⁶ M. Klümarm, op. cit., lk 45 j

⁷ M. Klümarm, op. cit., lk 48 j ning vastavajuhumet lk 165 j ja 193 j

ning ebaõnnelised.

Üksikantid lahendavad üksikjuhtu-
sid, mis loogika mõttes registreeritavad, sõltudes
konkreetselt ajast ja ruumist.

Üldantidega teostatatakse korporatiiv-
ühiku legilatiivfunktsiooni / seadusandlikku,
üksikantidega eksekutii-ehk haldusfunktsiooni

2. Peahaldusinstantside üldise loomastus
Peahaldusinstantside all mõistame

halduse rakingu esinervaid ametisi ja ametnikke,
kes teostavad haldusfunktsiooni kui ka kohtu-
funktsiooni, olles kohetuvad haldusinstantsid

Kuiigi reühmused on tsiviliseeritud
instantsid leian rajalikud olvad nende tiheda
seose tõttu peahaldusinstantsidega ja arne käsitlu-
se terrialsuse mõttes edaspidi nii rakingu kui
pädevuse osas käsitleda. Teisese reühimuste
juures võib esle tõsta sellistes suhetes, mis määrat-
lad ta kui organisatsioon ja üksiku liikme

rahkondade, pretspektiivse momenti. VUS⁸ e järgi
ühiduse liige ei saa oma suva järgi ühikust välja-
astuda⁹ ja edasi, et võidakse kohustada summiivisi-
lised kuuluma ühikusse liikmeks? Siis teatud osa
ühiduse toiminguid võet kvalifitseerida haldus-
toimingutena ja¹⁰ ühikust esite tõsta ka aktiivse
halduse asutuseks, kelle otsuste ja korralduste
pääle on ühikuse liikmel maanonna rekommisjoni
edasikule õigus¹¹, kes esineb tema suhtes esimese
astme reahaldusnõustajana. Selmanõustaja ja tihed
järelvalveline seos, mida teostab maanonna
rekommisjoni reahaldusnõustajate õigustab ühikusi
reahaldusnõustajate süsteemis esite tõstmise.

Puht reahaldusnõustajadena esinevad
kohalikes maanonna rekommisjonid riikliku

---

⁸ Ühikuste seadus [VUS] § 32.

⁹ L. cit., § 30.

¹⁰ L. cit., § 41.

¹¹ L. cit., § 49 jj.

kohtaldus- ja keskrekomisjon põllutöömurus-
teerumi juures keskvaldusinstantsna.

3. Kehtiva reehaldusriiguse allinad.

Käesolev töö on dogmaatiline kä-
sitlus reehaldusinstantside kohta järgmiste
seaduste ja juhatuskirjade alusel:

Veekihuste seadus RT 1925, 195/196 I 116
ms RT 1927, 24; RT 1932, 30; RT 1935, 25
Seadus ree juhtimise kohta läbi vööra
maa maaparanduse etarbel RT 1921, 118.
ms. RT 1925 107/108.

Reejuhtumete korrashoiu seadus
RT 1928, 23 ms. RT 1935, 33.

Veekihuste normaalpõhikiriri RT 1926, 58
ms RT lisa 1932, 77.

Juhatuskiriri Veekihuste seaduse elluviimises
RT 1926, 53 muudatus RT 1932, 76;

Juhatuskiriri Reejuhtumete korrashoiu sea-
duse elluviimises RT 1928, 82, muudatus RT 1935, 7.

Keskkonominisjoni juhatuskiri Keeühiste seaduse
§ 34 juurde RT 1935, H1.

Arne süsteemi viimises olen kasuta-
nud eesti rahionaalset kirjandust järgmisi teadus-
likke teoseid:

A-T. Klümami, Administratiivak. teooria, Tartu 1932.

A-T. Klümami, Haldusprotsess, Tartu 1937.

II osa. Veetaldusinstantside raking

1. Haldusfunktsiooni testarad, instantsid
a. Keeühinused.

Keeühinused asutatakse maakonna
veekomisjoni loal, keskkonominisjoni poolt põhi-
kirja kinnitamisega ning Riigi Teatajas kuulutamisega järgmiste ülesannete teostamiseks:

1. Keskühinete asutamises ja alalhoidmises põhjane alandamise või tõstmise ning suure aravoolu otsustel.
2. Keeühinete kallaste ehitamises ja korras-
hoidmises

3. Suurvee äravoolu takistuste kõrvaldamine.
4. Maade kuivatamise, niisutamise ja ahtmaade sisseaadete ja süsteemide ehitamine ja korrahoidmine.
5. Veeravustuse sisseaadete ehitamine, korrahoidmine ja kasutamine.
6. Vete puhastamine.
7. Veepaisude sisseadmine, korrahoidmine ja kasutamine elomistes punktides tähendatud ülesannete tähtsusele.

Veühind on juriidiline õig ja omab kõik õigused, mis määrata seaduste vastavalt õigusele omistatuse, tema liikumise võtolla igal füüsilisel või juriidilisel isikil või - omaarvustuse ja väärtuse / kes maad kas omandi või põhi pidamine õiguse alusel raldab ja kelle maaalole või ettevõttele ühine võib tulu tuua. Veühind tegevast režiimis, mida konkreetne ühine ühise alusel eneseli ülesandeks on võtnud juhtivad ta organid praeguseks ja juhatus.

Pääsõrleka¹² moodustab ühine liik-
metest või kui liikmete arv tõuseb üle 50 siis võib
nende poolt valida esindajaid kes on esitusekoogu,
mis on valimise korra määrab kindlaks pääsõr-
leka, muutus vastavalt põhikirja.

Igal liikmel on vähemalt üks hääl,
misest võib hääle arv kasvada liikme tule alu-
sel mida ta ühikust saab. Liikmete hääle
arvu saab kokku puhatus ja kinnitab pääsõr-
leka. See puhatus poolt koostatud hääleleht
paljundatakse ja saadetakse enne pääsõrleka
igale liikmele koju või parmale enne koosolekut
vastavalt ajale, mida konkrerne põhikirja ette näeb
puhatuse annokas ühe liikmele tutvumiseks. Era-
korralisel pääsõrleka jääb pääsõrleka hääle-
õiguse rahuvord, aga kui peaks see ajaks olema
uus liikmeid juure rääitud, määrab nende hääle
arvu erakorraline pääsõrleka ise.

---

¹² See ühikuste normaal põhikirja § 20 jj

Luige võib oma häälõigust edasi anda kas kaasliikmele või isikule vägaspool ührust kirjaltiku volituse alusel.

Juhatusel liikmed võivad häälõigust osa võtta vägiarvatud juhud kui otsustatakse aastaruande kinnitamise küsimust, seisukohta võetakse juhatusel tegevuse kohta ja määratakse juhatuseliikmetele tasu.

Pääkrossolen on otsusõimne, kui kees vähemalt $\frac{1}{4}$ kogu häältest, otsustatakse lihthäälteenamusega vägiarvatud põhikirja muutmise, kui selle läbi muutub ühingu eesmärk ja ühingu tegevuse lõpetamine, kui rajalik $\frac{3}{4}$ ühingu liikmete poolt olemine. Kui pääkrossolen ei otsusta mõnetar arv liikmeid, siis peetakse tema krossolen, mis on otsusõimne istumise häälte arvu peale vaatamata.

Valimised sümmirad pääkrossolen

kirjeldusel hääletamisel aga nõrgid teatel juhtu-
del määrab hääletamise korda koosolek, se
teimides suuremal määral lohtise hääleto-
mise teel, peaks aga siin hääled proleta langema
teimitse hääletamist oedelitega, proleturad
hääled, ja siin lükatase ettepanek tagasi.

Korralised pääkoolikud kutsub kuu
ühingu juhatus teatud aja jooksul pääle
teguvuseaasta lõppu, mida konkreetne põhikiri
ette näeb, kuna erakorralised samuti ka juhatusel
poolt, kas ta enese algatusel, reorganisatsioon
või mis seda nõuab $\frac{1}{3}$ ühuse liikmete hääletust.
kui nimisel kohel juhtumisel juhatus 1 kuu
jooksul koosolekut kokku ei kutse, kutsub maa-
konna reorganisatsiooni esimees.

Ühuse juhatus¹³ valitakse pääkoo-
leku poolt kirjeldusel hääletamisel 3 aastaks,

---

¹³ L. et., § 29 j

mis võib olla ühe- või mitmelümmeline, kui mitmelümmeline siis juhatus jatab ise amarehel ametid. On üldisus liigmeid vähem kui 5, siis võib mitu kohustust ühe juhatusliikme peale panna. Normaalsel juhul näeb ette juhatusliikmetele kandidaatide valimise võimaluse ametiaja kestuses, mille tegelik rakendamine oleks pääkoosolekul. Juhatuseliikmest võib valida ka ühise liigme seadusliku voliniku.

Juhatus koosolek on otsusväimeline, kui koos üle poolte juhatusliikmetest nende hulgas kas juhatus esimees või tema äraolul ta asendaja, kus otsustatakse liht häälteenamusega, kui hääled poolituvad, on esimehe hääl otsustav. Sõnavõetusega võib juhatus koosolekust osa võtta maanormaalkomisjoni esitaja ja komisjoni liikmed, sõnavõetusega ühise liige

6. Maanormaalkomisjoni.¹⁴

Kastava seaduse järele ametatame

¹⁴ Seadus räägib juhtumise kohta läbi võõra maa maaparanduse kohta § 20 j

lubi tüüra maa rejuhtimise loka andmise, see-
juhtimise õiguse eest maksata tava kindlam määrat-
miseks, neis asjus kaebuste läbi vaatamiseks ja kõigis
muus talitustes, mis käesoleva seadusega ja teiste
sekkorraldust määravate seadustega tema peale
pannakse, maakonna valituste juures maakonna
sekkomisjonid.

Maakonna sek komisjoni koosseisu
kuuluvad maakonna valituse esindaja komisjoni
esimehena, jaekomna kohtunik ringkonnakohtu
määramisel, põllutoominstrijumi esindaja,
kaks põllumeeste esindajat ühes kahe asendava
kandidaadiga puudumise juhul maakonna
nõukogu valimisel.

Komisjoni on otsustamine, kui esimees
ja kaks liiget koos on. Sekk komisjoni otsustab
üksmeesi kollegiaalsel põhimõttel, kus kõik liik-
med võtavad asja arutamisest ja otsustamisest osa
võrdse alusel.

c. Keskkomitea

Keskkomitea on peamiselt kohtulik haldusinstantsi aga siiski on tal ka üksikuid aktiivse halduse ülesandeid ja et üksik koosseis ning otsustamise põhimõtted jäävad samaks nii haldus- kui kohtufunktsiooni teostamisel, õigustab kaesolevas osas käsitlenu.

Vastava seaduse alusel keskkomitea asub põllutöömistri ruumi juures, tema liikmeskonda kuuluvad üks kohtunik kohtunaja määrannel, põllutöömistri ruumi esindaja, majandusministri ruumi esindaja, siserete uurimise büroo juhataja ja kaasa põllumeeste esindajad põllutöömistri ruumi määrannel. Kõik liikmed määratakse 3 aastaks pääle siserete uurimise büroo juhataja, kes juba oma ameti poolt liikmeskonda kuulub Põllutöömistri ruumi ja majandusministri ruumi

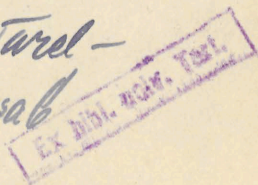
¹⁵ L. eit., § 36 j

esindajad, samuti ka komisjoni esimehe ja ta ase-
täitja komisjoni liikmet hulgas määrab Raba-
riigi talitlus. Täiend selle sõnaõigusega võt-
vad keskkomitee osa riigikontrolli ja maakonna
keskkomisjoni esindaja, kellele sellist teatatakse
Nõuandva häälõigusega võivad osa võtta kes-
kkomisjoni või tema juhataja poolt kututud
asjatundjad.

Keskkomisjon on otsustavimne kui
kogu juhataja või tema asetäitja ja vähemalt
kahe komisjoni liiket. Kõrhimusi arutatavate ja
otsustatavate kolleegiaalsel põhimõttel. Kõik
otsused langevad otsustavale häälõigusega

d. Instantside järelevalde seos.

Kõiküks oma tegevuses on teatud
seoses viidud maakonna keskkomisjoni, kes
teostab järelevalvet. Kõik üksuse ehtete asemel mitme
maakonna piires, siis määrab alluvuse järe-
valve suhtes keskkomisjon. Kõiküks

ühisuse tegevuse kokkuvõttesamuse maksrate
 seadustega ja põhikirjadega" Selleks on maa-
 konna rekommisjon õigustatud erakorraliselt
 toimetama ühisuse efferõtete järde raatusi, reviderima
 ühisuse kassat ja arjaajamist ning rõtma osa
 oma esindaja kõi juhatus- ja pääkoosolekust.
 Ühisus on kohustatud seda sallima ja andma
 arved ning protokollid läbiraatamiseks. Kõi
 täida see ühisuse juhatus 2 nädala jooksul
 maakonna rekommisjon korraldusi, ei hoolita ette-
 võtte korrapärase läbiriimise, korras hoidmise või
 paranduste eest, siis need korraldused riib täide
 maakonna rekommisjon, teistel riimati mainitud
 juhtudel riib nõuda uue juhatuse valimist
 või maakonna rekommisjon määrata ise uue
 ajutise juhatuse. maakonna rekommisjon
 on õigustatud juhatus ja komisjonide liikmeid
 määrama ka juhul, kui ühisuse põhikirja kinnitamisest

"Nüis" § 49 ii

ühel kuu jooksul ei ole porda läinud juhatusel
ja verepõlvkonnas liikmete valimised, kes puuduste
aset täidavad kuni konjunktide liikmete vali-
misteni. Nendele määratakse sam võrdse alusel
jätkusuoluks poolt valitavate liikmetega.

Et maanoma verepõlvkonnas järelevalve teosta-
miseks oleks võimalik saata oma esindajad, sellas
ühikuse juhatus on kohustatud pea- või esindus-
kogu koosolekutele vähemalt 7 päeva ette tea-
tama¹⁴. Ka juhatus koosolekuid võivad maa-
konna verepõlvkonna liikmed või esindajad sõnavigusega
osa võtta.

Keskvere põlvkonna seos kontrollialal
maanoma verepõlvkonna üle teostub funktsio-
näärse kontrolli kaudu, millest ligemalt
kohtu liikmete haldusmäärade vaatlemisel.

---

¹⁴ Juhatuskiri vereühikute seaduse elluviimiseks § 20.

2. Kohtufunktsiooni teostavad instantsid

Üksikantidega teostatavat õigus-
korra põhifunktsiooni nimetame ~~haldus-~~ esse-
kutüüpfunktsiooniks, mis omakorda jaguneb hal-
dus- ja kohtufunktsiooniks s.t. mõlemal korral
on tegemist konkreetse üksirajuhuga. Siit val-
dame kohtufunktsiooni järgmise tunnusega,
kohus lahendab üksirajuhu, mis juba teatud
esmakordselt lahendust leidnud, teisenaordelt
sekundaarselt.¹⁸ Kohus on alati erineroorgan,
3. diir välgas pool vaidlejaid.

Põhiseaduslike kohtute kõrval hal-
dusasjus teostab eriseaduste: Seaduse režiimise
kohta läbi riigira maaparanduse ehtarbi,
keetühiduse seaduse, keetühiduse korrashoiu seaduse
alusel kohtulike haldusinstantside tiib.¹⁹
Need ametused ei ole kohtud, vaid kohtuliid

¹⁸ H. Nisomaa ja A.-T. Klümarm, Haldusprotsess, Tartu 1937, lk. 25 j

¹⁹ H. Klümarm, op. cit., lk 73 j

instantsid, kes teostavad puhtkohtulikke või osal-
liselt kohtulikke funktsioone haldusfunktsiooni
kõrval. Et vältida jääda põhiomadusega mitte
rikkudes võimude lahususe printsiipi, on ka siin koh-
tulike haldusinstantside juures jäetud kohtulike
kontroll Riigikohtu Administratiivseaduse näol.

a. Kohtulike seahaldusinstantside astmestik.

Kohtulike seahaldusinstantsid, et nad ka
õigustatud oleks funktsionaalsetena, peavad vas-
tama kahele normatiivsele tingimusele.²⁰

Esiteks, et astmelis korras oma riigise
astme kaudu oleks subordineeritud Riigikohtu
Administratiivseadusele. Teadus seaduse
kohta läbi võtta maa 48 §i järgi keskkonominajä-
rjona peale võit edasi näevata Riigikohtu
ülealises administratiivkohtu seaduses elluviidud
korras. Näeb antakse selle keskkonominajä-
rjona

---

²⁰ H. Klumpp, op. cit., lk. 96 j

Teisens, et sellal astme otsused oleks lõp-
likud sidulizelt raatamata kas see aste teotseb
apellatsiooni või esimise astmena, ka sel juhul
on tunnustatud keskkomisjoni otsused lõplikus²¹

Riigikohtu Administratiivsakond teot-
seb siin astmelise nõutuna kasutamisega alusel,
kus elneva instantsi otsused ümber otsustatakse
normilistidügit. Selliste elneva instantsi nor-
miliste esimestena võib olla esiteks, kas on raken-
datud vale materjaalsaadust või teinud, on teda
ekslikult tõlgendatud ja kolmandaks, kui on
riikutud protsessuaalsaadust.

Siin tuleb aru saada Riigikohtu
Administratiivsakond mitte kunagi kōllokoogu.
Ja on kollegiaalne nõhu, otsustades kollegiaalsel

---

²¹ See juhtmete korrashoiu seadus § 10: „Maakonna keskkomisjoni
otsuste ja korralduste pääle võib kaevata ühe kuu jooksul keskkomisjoni.
keskkomisjoniotsused on lõplikud ja nende pääle võib kaevata
Riigikohtule administratiivkohtu korras ühe kuu jooksul arvates kuulutamise
päerast.“

peetmõttel vähemalt kolme liigie koostetumisel.
 Riigikohtumise määrab ametlise Riigikohtu ja
 Riigikohtu poolt esitatavast kahest kandidaadist.
 Osakonna liikmed ja esimees määratakse iga aasta
 üldkogus. Kandidaadid peab erima seaduse mää-
 ravaid haridusliike ja kõlblikke tingimusi.

Nii siis, kohtuliikude haldusinstantside
 astmestik:

I maakonna reemissiooni vaide- või
 kaebusinstantsina.

II keskreemissiooni kaebusinstantsina²²

III Riigikohtu Administratiivosaund
 kassatsiooninstantsina.

b. kohtuliikude ja haldusinstantside funktsionaalne kontroll

See instantsiline astmestik oleleb
 selleks, et ära hoida õigusemõistlemises tekida

---

^{22.} Maakonna reemissiooni ja keskreemissiooni vahing peab
 samaks, mida nägime eespool kõneldes neid haldusfunktsiooni teosta-
 vate instantsidena

võivaid riigi ja esimesi samas võimustatamise korras. Seda rakendat ümberatstatamise võimustat ülemal astmel poolt nimetame funktsionaalset kontrolli, mille esimesel on võimustatavad alad

Funktsionaalne kontrolli esimesel astmel maakonna keskkonomin otmise ja korralduste peale on keskkonomin. Korralduste juhul ainult siis, kui esitatakse raie, kui raieid ei esitata, tuleb ilmutada kahe astmelise raking ja keskkonomin muutu funktsionaalne kontrolli esimesel astmel lihtsalt esimesel kaebustantseis, jättes funktsionaalne kontrolli võimaluse ainult Riigikohtu Administratiivosakonnale. Mõlemal juhul nii kahe kui kolme astmelise rakingus keskkonomin otmised on lõplikud ja nad tulevad võtta täitmisele. Riigikohtus jääb alati kasutatavustantseis vaatamata kahe või kolme astmelise rakingule, kuhu võib edasi kaevata normilistel põhjustel

Teenistuskontroll keskkonomin ja maakonna keskkonomin vahelkorras võib esite

tulla ainult funktsionaalse kontrolliga koos, sees vaidlusi ja otsustamisega, mitte otsust. Kuna kaebasutise teenivad riigiteenijad alluvad üldisele distsiplinaarale, neile aktiivse halduse asutistele ja ametnikele, kes neid ametisse määravad.

III osa. Veehaldusinstantside pädevus.

1. Aktiivse veehaldusinstantside pädevus

Aktiivse veehaldusinstantside pädevuse all mõistame neid ülesandeid õigusi ja kohuseid, mis omistatud vastavalt instantsidele haldusfunktsiooni teostamise alal.

a. Veeühikused, tema organid pääasuliku ja juhatuse

Siin kohal jätame välja veeühikuse kui juriidilise isiku eraõigushikude teemingute kompleksi, nagu ta võib omandada, võrandada ja pantida kinnis- ja vallasvara, teha lepinguid, võtta oma peäle kohustusi, esineda kohtus nõudjana ja vastjana ning olla teistes ühikutes võr nende

liidus liikmeks. Naid rõhutame neid rahekordi, mis tulevad ilmsiks reühimuse kui organisatsiooni ja ta ühise liikme vahel. Siin reühimuse organte poolt antud otsused ja korraldused on arad pretsedentide ilmet ja reühimusi sellest raatrustest võies kvalifitseerida halduse asutistena, kelle otsuste ja korralduste pääle on edasraabe võigus²³ ja maakonna reukomisjon teatleb siin aruandest reukomissantsina. Siin reühimus otsustab küsimusi, mis on seoses ühise määramisega, ja liikme ühise lahkumisega, kohustuste pääle panemisega ning nende täitmise nõudega.

Üldiselt pääkoosolek on pädev otsustama kõiki küsimusi, mis ühise tegevuse puutuvad, seoses sellega mida konkreetne põhiviri ühise ülesandeks määrab, kuid eriti järgmisel küsimusel:²⁴

1. juhatuse liikmete valimine
2. Reukomisjoni liikmete valimine.
3. Liikumata varanduse

²³ Nõu § 41

²⁴ Reühimuste normaalpõhviri § 28

omandamine ja röövimine. 4. Laenude tegemiseks juhatale juhtnõuade andmine ja võlgiiri arvamääramine. 5. Mõeldava aasta teguse aruande kinnitamine kuus ja järgneva aasta töövara ja elarve vastuvõtmine. 6. Ühise enda kasutada olevate maatükkide majandamiskohte juhatale juhtnõuade andmine. 7. Juhatale liikmete ja revisjonikomisjoni liikmete tööasu määramine. 8. Liikmete ühised väljaastumismäärused andmine ja uute liikmete vastuvõtmine. 9. Liikmete kohustuste ja maksuräära kindlaksteegemine. 10. Erikapitalide asutamise ja nende kasutamiskohata määruste kinnitamine. 11. Põhikirja muutmine. 12. Ühise teguruse loomine. 13. Kõrvaldused, mida pääkonolek tunnistab oma otsustamisel kuuluvaks.

Juhatus esitab ja juhib ühise jonnat tegevust ja arjajamist ühise seaduse, ühise põhikirja ja pääkonoleku otsuste alusel määratud piirides. Juhatale on ühise seaduslik

esindaja õigused, ning tal ei ole tarvis eraldi volitust, esindades ühikut kohtus ja teistes asutustes²⁵ juhatas võib edasi anda oma volitusi kolmandatele isikutele asjaajamiseks kohtus ja teistes asutustes.

6. Maakonna rekomiisjon.

Maakonna rekomiisjonipädevusse kuuluvad kõik maakonna piires toimivad aktiivse reehalduse küsimused, vahjaarvatud see väike osa haldustoiminguid, mis kuulub rekomiisjonile.

Siin ei tule arvestada kehtivus, ta ei moodusta siiski iseseisvat pädevust, sest pääkohtule on otsused astuvad jõeuse pärast kinnitarnist maakonna rekomiisjonile poolt;²⁶ ja edasi teatud küsimused, kus kehtivus otsustab ulnera instantsina aga selle asemel oleks võinud ka otsuselt pöörduda maakonna rekomiisjonile nagu ütles kÜS § 32.

---

²⁵ KÜS § 23.

²⁶ L. cit., § 25.

„Ühikuse teguruse kestusel võib liige ühikusest väljastuda peanõukogu nõusolekul, või oma nõudmisel vabastatud saada maakonna rekommisjoni poolt liikme kohustest ja õigustest, kui selgub, et ühikus ei arma temale tulu”²⁷

Maakonna rekommisjoni on kolleegiaalne asutus kollegiaalsel põhimõttel, kuid siiski võib eraldada komisjoni esimehe õigusi ja ülesandeid:

1. Luba eeltoimide tegemises ja uurimises te juhtimise otstarbel läbi võtta maas armab maakonna rekommisjoni esimees.²⁸

Need kellele mittesuheldavas seisukorras olvad resikitud kahju sünnitarad või ähvardavad kahju sünnitada on õigustatud toetma kaskust maakonna

---

²⁷ Adm OsT 1932, 460 I — Si ole vajalik, et liikme palre vabastamiseks reühtimust peab tingimata entatud saama peanõukogu oleule ja selle otsuse alusel võib siii pöörata maakonna rekommisjoni poolle ei, §32 sonostuse järgi võib ühikuga liige otseselt pöörata maak.rekommisjoni

²⁸ Seadus re juhtimise kohta läbi võõra maa §23.

Rekominjoni esimehe ees, kes tuleb nõrvalduse oma
 esindaja või poliitilise poolt kohapäälise ülevaatuse,
 ülevaataja poolt määratamist tähtaeg millem ehi-
 tus parandatud, ei peeta tähtpäevast kinni, võib
 kahjusaapi parandused ise ära teha ja kuulud kätte
 teel tagasi nõuda²⁹

Maakonna rekominjoni esimees
 annab loa töid alata ree juhtimiseks läbi
 võra maa, kui maakonna rekominjoni on õiguse
 õnustatud, pole edasi kaeratud "hakkumiseks"
 või kui kaebus õiguse andmise mõttes jaatavalt
 on õnustatud, sest rekominjoni õnustad on
 lõpliku ja neid võib võtta täitmisele³⁰

Maakonna rekominjoni esimehe
 kaudu toimub ka ree juhtimise õiguse kinnistu-

²⁹ L. cit., § 16.

³⁰ L. cit., § 43.

vaamatuse orsekandmine

Pääle seda on maakonna reekomisjoni esimehele õigused ja ülesanded menetluse alal, mis juudivad teistele komisjoni liiketel.

Maakonna reekomisjon on pädev järgmises rehalduse küsimuses:

1. maakonna reekomisjon annab loa rejuhtimiseks, määrab kindlaks rejuhtimise õiguse eest makstava tasu³¹
2. maakonna reekomisjoni rejuhtimise õiguse lõpetamisel peetihituse määrab tähtsaja pesihituse aluse maa endise seisukorda säätmises vastasel korral on maamannul neid teid õigus ettevõtja kulu teha.³² See paragrah tuleb arvesse sed juhul kui iga aastant tammani.

³¹ L. cit., § 20.

³² L. cit., § 19

3. Maakonna rekommisjon armab loa su-
ühnuse asutamiseks farmilikuude eestvõrde
tegemiseks, kui pooled ise kokku ei lepi.³³
4. Maakonna rekommisjon armab loa ühingu
asutamiseks.³⁴
5. Efferõtte kogutulu, kuika iga üksiku liikme
paale langeva tuluhosa määrab maak. rekommisjon.³⁵
6. Maamannikke ja põlluid farmitajaid, teisi
suühidusi, kellele efferõte tootab tulu tulla,
kuid kes ei soovi liikmeks astuda, määrab
liikmeks maak. rekommisjoni mi ühingu asuta-
misele kuika tegemise kestusel.³⁶
7. Kui maamannik, kelle maaala arvestatud
ühingu piirkonda, leidis et oma majapidamise
või juures maast ei saa efferõtte kavast
ettenähtud tulu võib nõuda, et maak. rek-

---

³³ Nis § 4.

³⁴ L. cit., § 10.

³⁵ L. cit., § 12.

³⁶ L. cit., §§ 13, 30.

komisjon määraks selle maa ühingu korralduse, kui esemääraldus on antud enne maaala määramist ühingu piirkonda. Ühuse korralduse antud maa tarvitamise aja määrab ära maak. rekommisjon samuti ka ühuse kohustused lüüme vastu, kui pooled kohustutes kokku ei lepi.³⁷

8. Liige võib otsusest pöörduda maak. rekommisjoni väljaastumise palvega, kus ta on jäänud seda otsustama esmakordselt.³⁸

9. Ühuse ehtevõtte läbi tekkinud kahjud, kui pooled kokku ei lepi, määrab maak. rekommisjon.³⁹

10. Maak. rekommisjoni kinnitab reühingute jääkoostõku otsused, mis rajolix otsuste jõustumiseks.⁴⁰

---

³⁷ L. eit., §§ 14, 15

³⁸ L. eit., § 32.

³⁹ L. eit., § 39.

⁴⁰ L. eit., § 25

11. maak. rekomiisjon on õigustatud andma teakir-
kordaldu, kui maak. rekomiisjoni piirkonna elavad
asjatundjad ja turustajad ei ilmu. ⁴¹
12. Keühingu tegeruse lõpetab maak. rekomiisjoni
pretsipitiivelt ja nimetab likvideerimis komis-
joni tegevustel juhtudel: a) kui ühingu aasta jook-
sul pole alanud tegevust, arvestes Rugi Teatysis
kuulutamisest b) kui ühingu tegeruse on-
tulnud tööleirak, mis kestnud vähemalt kaks
aastat ja mida põhjustanud liiskmete süü ⁴²
13. Juba kaevatud reejuhitmed, mis tulevad korras hoida
keühingute kaudu määrab maak. rekomiisjoni,
kohustades inkuuid asutama reeühinust ⁴³
14. Kuni reeühinuse asutamiseni peavad reejuhitmeid korras
hoidma inkuud, keda maak. rekomiisjoni määrab ⁴⁴

---

⁴¹ L. cit. § 42.

⁴² L. cit. § 45

⁴³ Reejuhitmete korrashoiu seadus § 1.

⁴⁴ L. cit. § 4j.

15. Samuti määrab ka maak. rekonnisjoni korras-
hoisu kohustused, kui ei saavutata kokkulepet
ja kui neid kohustusi ei täideta teib korralduse,
et tööd saaks tehtud 3. osakute kaudu ja kulu-
summa asjaosaliselt sissenõuda.⁴⁵

c. Keskrekonnisjoni.

Keskrekonnisjoni on peamiselt kohtulike
haldusinstants, selle korraldant ka üksikuid hal-
duslikke üksikuid:

1. kinnitab ja kuulutab reühingu põhikirja,
kinnitab põhikirja muudet, misllisest momentist
muutub ühingu teo- ja õigusvõimeks⁴⁶
2. kinnitab põhikirja lisana esitatud reühingu liik-
mete nimikirja ning selle parandused, mis vajalikul juhul⁴⁷.

---

⁴⁵ L. eit., § 6, 8, 9.

⁴⁶ NKS § 21

⁴⁷ L. eit., § 22

3. Keske-komisjini peeneb makarua registri kinnis-
varaole kuuluvuse üle teetühnuse piirama, mille-
seid peetakse ralla valitsuste juures, neist enisekannut
kustutamine toimub keske-komisjini korraldusel⁴⁸
4. Keske-komisjini kinnitab ühtlase liiride normide korral
lopmannade ja kuulutab sellest Riigi Teatajas, sellist
mõnendust loetakse reetühnuse seadusest lõppuruki.⁴⁹

2. Kohtulike rehalolusutantside pädevus
kõige päält on vaja eraldada üldine
halduskohitu võimkonnast⁵⁰ need vaieldavad haldus-
kõnnused, mis kuuluvad kohtulike rehalolus-
utantside pädevuse.

⁴⁸ keske-komisjini juhatuseni kehtiniste seadus § 34 juurde

⁴⁹ Nõu § 48.

⁵⁰ vt. K. Liimann, op. cit., lk 128 j: „Need normikompleksid, mis
piintarad halduskohitute tegevusala ühelt poolt halduse ja teiselt poolt
teistekohitute saunas, moodustavad halduskohitu pädevuse võimkonna
normistiku. .... „ Need normikompleksid, mis mõistavad liikrite
halduskohitu liiride tegevuspiiril, moodustavad halduskohitu pädevuse
aopa-ehk tehismatuse normistiku.

Siiä kuuluvad kõik vaieldavad nehae-
dusajad keühisustseaduse, Seadus režiitumise koh-
ta läbi võõra maa maaparanduse otsustel ja re-
žiitumise korrashoivseaduse alusel väljääratud
need juhud, mida mainitud eriseadused keela-
vad otsustada:

1. Seadus režiitumise kohta läbi võõra maa
§ 35 järgi asjusolevad maak. rekumiyini otuse pääle või-
rad neis asjus, mis ei puutu etteotsi poolt maaparanduse
taruse, edasi kaerata iike kuu jooksul rekumiyini.
Asjaosaline, kui nõus ei ole maak. rekumiyini otusega
tarn asjus, võib esitada kuu kuu jooksul kohtu linu
nõudmisega.

2. N° 5 § 7 järgi keühisuse asutamise
eeltöödega seotud kahjud määratakse kindlaks
rabanokkuleppe alusel poolt rekul, ei saavutata kokku-
lepet, määrab kahju kindlaks rallaalitsuse esindajad.
Kui pooled määratud summaga nõus ei ole, jääb nel-
iõigus nõuda teirilkohtu korras kahju suuruse mää-
ramist.

3. Kuus § 39 järgi ühine eeterõhke läbi
tekkimud kahjud kui pooled kokku ei lepi, ja maak.
venemisin määrab kahjud kindlaks, siis edasi
§ 43 ütleb, et § 39 ettenähtud juhtudel, ei või
edasi kaevata maak. venemisin otsuste ja
korralduste pääle.

Need ülal mainitud normikomplektid,
mis määravad halduskohta kohtuliku haldus-
instantside liiba kuuluvate instantside tege-
vuspiirid, moodustavad kohtulike haldus-
instantside pädevuse asj- ehk tehingumahu
normistiku.

Raingu osas nägime, et selliste
instantsidena esinevad maak. venemisin kae-
be- ja vaidinstantsina, keskvenemisin pea-
miselt kaebestantsina ja kassatsiooni astmuna
Riigikohtu Administraativosaad. See on instantsi-
line järjekord ja nii, et see instants, kes vastava korre-
dise tegi aktiivse halduse asutisena, võib anda tolle
asi meest otsustada tagasi vaidel alusel või

kõrgemale instantsile kaebel korras kuni Riigi-
kohtu Administratiivseks osaks.

Kohtu liikude reehaldusinstantside
kolmeastmelises raeringus maak. reekomisjoni
esineb kaebemantima reühmaste korralduste
pääle ja vaidemantima ta enese korralduste
suhtes. Kaheastmelises raeringus maak. ree-
komisjoni teateb kaebeluse asutisena, ilma, et
talle raiet esitataks ja esimeses kohtulikus in-
stantsis on keskreekomisjoni kaebemantima.

Maakonna reekomisjoni maala-
liselt on õigustatud lahendada peisisuusi-
nastava maakonna piires ja vaidlused allumise
üle otsustab keskreekomisjoni.

Keskreekomisjoni teateb ulemislikku asutisena.
